

Desobediència civil o “mensura iuris, utilitas”?

written by Lluís Busquets | 27 d'abril de 2019

Dijous 25-IV, els testimonis de descàrrec proposats pels defensors a l'inici del matí van aconseguir treure **Marchena** de polleguera que va tallar els declarants cada cop que li va semblar bé. I això que el president de la sala començà responent a l'advocat **Pina** sobre la qüestió del dia anterior –deixar declarar els testimonis no cridats pels defensors després de la fiscalia–, per dir-li, com era d'esperar, que ho seguirien fent com feien. Els quatre primers estaven relacionats amb el patronat del Consell de Diplomàcia Pública de Catalunya (Diplocat), un consorci publico-privat, transversal, plural i neutral, que integra tota mena d'associacions i entitats tant públiques com privades, que practica la diplomàcia pública i no pas governamental, cosa que equival a una mena de promoció de Catalunya al món. Du a terme estudis, recerques, debats, amb visitadors i experts d'universitats estrangeres, si convé, i encara que la presideixi la Generalitat i n'assumeixi la majoria del pressupost, no es tracta de cap organisme governamental des del qual s'assumissin els costos d'observadors internacionals per l'1-0, com voldrien poder argumentar els acusadors a la recerca de la malversació.

□ Testimoniaren, doncs, **Jacint Jordana**, catedràtic en Ciència Política i director de l'Institut Barcelona d'Estudis Internacionals (IBEI) –esmentà programes de l'UPF amb les universitats d'Edimburg i Lovaina gràcies al Diplocat, destacà el seu vessant acadèmic amb pluralitat de perspectives i assegurà que no s'utilitzà de cap de les maneres per internacionalitzar el procés–, **Antoni Millet**, director del CEI International Affairs (Escola Diplomàtica de Barcelona), advocat i representant del consorci de Caixes d'Estalvis al Diplocat, **Daniel García Tenorio** membre del secretariat de la

UGT a Catalunya i, com a tal, representant del sindicat a a Diplocat fins al 2016, i **Gerardo Pisarello**, regidor de Barcelona en Comú –per tant, no independentista–, primer tinent de batlle i membre també del Diplocat, per al qual, el 2016 l’Ajuntament deuria aportar uns 50 M €. Amb la suspensió del Diplocat pel 155 l’Ajuntament interposà un recurs contra l’Estat i, amb la seva nova posada en marxa, tenia interès a dir que cap dels 39 integrants es queixà de l’actuació de la seva direcció l’any 2017.

□**Marchena** no deixà que **Millet** expliqués la història del Diplocat, nascut els anys 80 com a Patronat Català Pro-Europa amb seu a Brussel·les des dels 90, amb un nou enfoc des del 2007 en una nova perspectiva encarada internacionalment no sols a Europa sinó a tot el món. I no li ho deixà fer, perquè la malversació per l’1-0 se li desfeia com un *bolado*.

□Tampoc no deixà que **Mayte Aymerich**, batllessa de Sant Vicenç dels Horts, expliqués l’ideari polític no-violent de Junqueras, quan s’adreçà a la gent demanant calma i serenitat en el col·legi que li pertocava votar l’1-0 i no havia pogut fer-ho per la presència dels mossos, tot i esperar-lo una reunió de periodistes, però on va retornar per saludar els convilatans després de fer-ho en un altre gràcies al cens universal. De biaix va deixar clar que els ME van complir amb el dispositiu conjunt que està en qüestió entre els seus responsable si **Pérez de los Cobos**: “Els dies previs al referèndum, els mossos van passar pels centres escolars per assegurar-se que no hi havia material electoral”. És a dir, els ME havien complert les vigílies de l’1-0 i el mateix dia, impeding la votació sense alterar “la convivència ciutadana”.

□Ara bé, després de la declaració de **Fèlix Martí** fundador i ex-director del Centre Unesco de Catalunya, que adreçà la lluita per la no-violència de **Raül Romeva** en tot el seu itinerari vital (el conegué de jove i podia atestar que la seva vida sempre ha estat enfocada a la resolució de conflictes des del pacifisme i la no-violència), **Marchena**

explotà amb les declaracions d'**Enoch Albertí**, catedràtic de Dret Constitucional i membre del Consell Assessor per a la Transició Nacional (el CATN) quan es constituí el 2013. Com és sabut, el CNT elaborà el Llibre Blanc de la Transició Nacional (presentat la tardor del 2014, sense cap impugnació ni apercebiment) i el catedràtic deixar palès que no era cap full de ruta sinó una colla d'informes acadèmics elaborats sense que ningú cobrés res per oferir vies possibles per a una consulta en el marc constitucional. Allò era massa! Quan **Salellas** li demanà si s'hi parlava del dret al'autodeterminació i el catedràtic es disposà a explicar el doble sentit de l'autodeterminació, extern –per a països colonials– i intern, **Marchena** saltà adduint que no es podia convertir el testimoni en pèrit jurista ni podia permetre lliçons al Tribunal: ho trobava un insult!

□Però, si no volia brou, després de la pausa matinal –durant la qual es va saber que s'havia expulsat de la sala **Albert Boada**, ex-regidor de la Crida a Sabadell, perquè duia una samarreta amb el lema “Llibertat presos polítics!”–, n'hauria de prendre una segona tassa: **Joan Vintró** era mena de una còpia del testimoni precedent. Catedràtic de dret, membre del CATN i participant en el Llibre Blanc esmentat, del qual es publicà un recopilatori el 2015, li deixà clar que enlloc no s'al·ludia als ME per arribar a l'autodeterminació sinó que s'hi exposaven vies legals per fer una consulta, a partir del Dret comparat, posant de costat les situacions d'Escòcia, Quebec i Catalunya. Fins i tot explicà el sentit d'una expressió del Llibre sobre la mobilització de la societat civil, sempre per arribar a un diàleg en el marc democràtic i pacífic. **Vintró** havia estat lletrat del Parlament de Catalunya (1931-2006) i l'advocada de **Forcadell**, pensant beneficiar-la, li demanà si el President del Parlament, podia decidir que una iniciativa no anés a la Mesa. **Marchena** tornà a tallar en sec. En el que portava de matí li havia fallat la malversació, **Junqueras** i **Romeva** apareixien com uns pacifistes i ara només faltava que li desaparegués de les incriminacions la

desobediència de **Forcadell**. Tornà a emprar l'excusa del peritatge jurídic. Els catedràtics universitaris de Dret no se li posaven bé. (Ja ho deien els antics: *Mensura iuris, utilitas.*)

□Acabats els membres de Diplocat i els catedràtics de Dret, testimoniaren els promotors d'“En Peu de Pau”, iniciativa per sensibilitzar en un a cultura de pau i desarmament a partir d'una confluència de persones, presentada a la prems el dia 18-X-17. Així, **Jordi Armadans**, director de FundiPau (Fundació per la Pau) sorgida els anys 80 del món educatiu, de la qual havia estat patró **Raül Romeva**; es coneixien de feia 27 anys i podia adduir que sempre han coincidit en espais de construcció de pau i en campanyes d'aquest caire com les de l'objecció consciència a la UAB, la campanya internacional contra armes nuclears i a favor del desarmament, la de Solidaridad amb Bòsnia o la contrària a les mines antipersonals, perquè ell és un activista, un investigador d'aquest tema i un docent i sempre ha rebutjat la violència i ha proposat el diàleg com a solució de conflictes. Explicà que “En Peu de Pau” és una crida a la sensibilitat per la pau i per això tenen publicats deu decàlegs que es poden llegir a la web i fan activitats de formació i expansió... També parlà del moviment “Lluites compartides” (2016-17). El 20-IX va passar tant per la seu de la Conselleria d'Economia com de la CUP. L'1-0 va estar en tres col·legis tres col·legis, La Sedeta, Univers, Príncep de Girona, Sant Martí Provençals, i un de la Sagrera... Arreu va veure gent amb ganes de participar i organitzar-se, amb ànim d'acontentament per poder votar. Enlloc va veure que s'escometés ni fustigués ningú. Ganes de participar... “La gent conscient de la prohibició Referèndum?”, li demanà el fiscal. “Arreu vaig veure que la gent s'organitzava per donar una resposta pacífica a la prohibició.” I quan volgué explicar la normativa de primer l'ordre públic abans de l'eficàcia sortida del Secretari general de l'Estat, **Marchena** el tallà novament...

□A la tarda, **Rubén Wagensberg**, diputat d'ERC, conegut per

l'acollida de refugiats i la iniciativa "Casa nostra, casa vostra", amb participació d'Òmnium –li van retreure el vídeo Help Catalunya!–, era un altre impulsor d'"En Peu de Pau". N'explicà totes les característiques, digué que hi havia molta gent no independentista entre els promotors, es referí des de Gandhi a la Fundació Nova passant per **Xirinacs** i, quan el fiscal **Cadena** li demanà com pensava impedir l'actuació de les FCSE a l'Escola Industrial respongué que "li diria en positiu: volíem exercir el nostre dret a vot"; admeté que varen organitzar tallers de no-violència perquè van rebre diverses peticions, incloses dels CDR, i acabà assegurant que l'1-0 es va fer a Catalunya l'acte més gran de desobediència civil a Europa.

□Era una expressió que havia de tornar a sortir: desobediència civil o pacífica. L'emprà **Cuixart** el passat 26-II i no l'havíem tornat a sortir a la sala. Des de Gandhi, Toraou, Schweitzer, Lanza del Vasto, Passerin d'Entreves, Hannah Harendt, Cousins o Parks fins a Bobbio, Mandela, Rawls, Milani, Lumumba, King, Habermas, Dworkin, Galtung, Fraankenberg... ha estat més que teoritzada (cf. els meus tres articles a L'Unilateral sota el títol Els teòrics de la desobediència civil 19 i 26-V-18 i 2-VI-18). **Marchena** hauria preferit no sentir-la? Té sentències en què l'empra. El Tribunal Suprem va argumentar així en una sentència de l'any 2009 molt en la línia de Habermas, en castellà: "La desobediencia civil puede ser concebida como un método legítimo de disidencia frente al Estado, debiendo ser admitida tal forma de pensamiento e ideología en el seno de una sociedad democrática". L'advocada de l'estat preguntà: "Què es desobeia?" **Wagensberg** li etzibà: "La ciutadania organitzada va considerar que hi havia una resolució del TC que era injusta i la va voler desobeir". Habermas, pur. Desobediència civil contra la injustícia. La noia insistí, no sé si adonant-se que es disparfava un tret alpeu: "Aquesta desobediència civil o pacífica se sostenia en el reconeixement del dret a vot?" "Correcte. La gent volia votar", contestà **Wagensberg**. I no va

dir "Gràcies per la pregunta" o "No hi ha més respostes", perquè hauria estat fora de lloc.

□ **David Fernández**, ex-diputat de la CUP –porta una samarreta amb el nom i la foto del jutge italià Giovanni Falcone, assot dels mafiosos i assassinat per ells– era un altre dels impulsors d'“En Peu de Pau”. Començà explicant que havia estat processat tres vegades i que admirava els acusats. Durant la seva etapa al Parlament s'introduïren models de mediació en la policia catalana enllà dels de força i ordre públic. Assegura que el 20-IX, davant la seu d'Economia, la concentració va ser “pacífica i serenament indignada”. Però, el van cridar a la seu de la CUP, on policies encaputxats volien entrar sense cap ordre judicial i, després de prendre'ls propaganda i cartells, els van mantenir assetjats durant hores, tot i que els presents mantingueren una actitud pacífica. No s'amagà d'haver participat tant com va poder en la preparació de l'1-0 (impedí fent muralla amb 300 persones més que tres binomis de ME no entressin a l'escola Dovella d'El Clot) i criticà la violència policial contra les urnes. Reivindicà la tasca pacifista d'“En Peu de Pau”, els tallers de la qual els feien experts en no-violència, amb tres objectius: posar en valor l'1-0, promoure la cultura de la pau i la desobediència pacífica i estendre-la. No va veure enlloc escomeses ni escopinades ans tot el contrari. Tothom sap que els dos principis del no-violent són autocontenció d'un mateix i respecte absolut per l'altre, faci el que faci. Si l'1-0 hi va haver insults, bronques o escomeses (que va admetre), eren marginals, irrellevants i reactius i no generals. “Les muralles humanes, efectivament, eren un acte de desobediència civil per a evitar l'actuació de la policia.” Quan s'aturen desnonaments també es desobeeix fent murs de manera pacífica, explicà. Per a ell, no hi ha cap estratègia de confrontació violenta en cap espai polític i social de Catalunya. **Benet Salellas** li demanà si era conscient que hi havia la prohibició del TSJC per celebrar l'1-0. “N'era absolutament conscient, i la vaig desobeir a consciència. I ja l'havia desobeïda anteriorment, el 9 de

novembre del 2014, quan també hi va haver prohibicions. I no tan sols jo, sinó que penso que 2,3 milions de persones van desobeir aquella resolució del tribunal. Perquè si el dret a l'autodeterminació és el delictu, jo em declaro obertament culpable i reincident fins que sigui reconegut com un dret democràtic". Davant del fiscal **Moreno** eren dos mons en col·lisió, perquè fiscalia volia presentar "En peu Pau" com els ensinistradors de la resistència (fer muralles humanes, seure's a terra, encadenar-se plegant els braços i entrellaçar-se'ls, protegir-se el cap...), sense saber que aquestes són les pràctiques de tots els pacifistes del món. "Els nostres decàlegs de resistència pacífica són públics al web." Quan Vox li preguntà si Arran o l'esquerra abertzale van participar dels tallers d'"En Peu de Pau" es dirigí a **Marchena** per demanar-li si el fet de no contestar implicava l'anul·lació de tot el que havia declarat. El President li respongué que no estava allà per respondre les seves preguntes. Aleshores exposà que respondria per imperatiu legal tot lamentant que es permeti ser en un tribunal la més petita forma de feixisme. I respongué que no n'eren organitzadors. Acabats els testimonis d'"En peu de Pau", ho van fer quatre persones presents davant la seu d'Economia en la concentració del 20-IX, les quals, com ja s'esdevingué ahir, canviaren de dalt a baix el relat dels testimonis policials de dies anteriors. Els fiscals s'agafaven a alguns tuïts o a paraules sense context del discurs de mitjanit dels **Jordis**, com una taula de salvació, i s'enfadaven quan els que hi foren no recordaven les paraules exactes.

□**Jordi Orobítg**, ex-diputat de JxSí, actualment diputat d'ERC, fou present al Departament d'Economia el 20-IX fins a la matinada i l'ambient era festiu. La gent va recriminar a un noi que llancés una ampolla de plàstic buida contra la façana de la conselleria. Entrà al vestíbul, el cordó funcionà, la gent circulava pel passadís fet per voluntaris amb el plastró de l'ANC, va veure a l'altra banda un escenari amb actuacions musicals, no hi havia esbroncades a la GC... Els primers a

pujarals vehicles de la GC foren els periodistes i reporters gràfics. Es penedia d'haver dit a **Sánchez** i **Cuixart** que la gent no havia escoltat la desconvocatòria de la concentració feta des de l'escenari de l'altra banda. Algú aleshores els va suggerir que pugessin sobre el vehicle de la Guàrdia Civil. Li va semblar que tenien el beneplàcit dels agents als quals van esguardar i no esperava que se'ls fes culpables dels desperfectes, perquè molta altra gent hi havia pujat. **Bernat Picornell**, senador d'ERC, va saber de la concentració del 20-IX pels mitjans a quarts de 9 del matí. En arribar-hi va veure una concentració reivindicativa, però cívica i festiva. Va dir el mateix. El passadís funcionà i poques esbroncades. Els GC es van mantenir a la porta tot el dia canviant-se els torns.

□ Dos testimonis d'excepció foren **Sílvia Sàbat**, ex-cap de la secretaria de **Junqueras** (que no volgué imatges) i **Lluís Juncà**. La primera entrà a la Conselleria a les vuit del matí i sortí la una de la matinada del 21-IX. Va veure cordialitat en tot moment entre ME i GC. Hi havia la intendent **Laplana** i ningú no obstaculitzà la comissió judicial. Ella estava per facilitar coses com ara l'accés al wiffi. El passadís funcionà, a migdia va veure **Jordi Sánchez**, més tard **Junqueras**, que es preocupà pels treballadors del Departament i, a la sortida, va fer un breu discurs demanant fermesa i calma. Sense càrrecs, se sentien més responsables. La comitiva judicial no marxava perquè els guàrdies civils no ho volien fer sense els vehicles i la Lletrada judicial no volia marxar sense els agents. L'altre testimoni excepcional del 20-IX fou, com hem dit, **Lluís Juncà**, membre d'ERC, avui director general de promoció econòmica del governi aleshores excap de l'oficina del vicepresident, que acompanyà **Oriol Junqueras** part del dia. En arribar ell a Economia a 1/4 de 10 hi havia 150 persones concentrades al davant i el nombre va anar pujant. A les 11, quan va anar al Palau de la Generalitat, els concentrats ja arribaven a Gran Via. A Palau saludà **Junqueras**, abans de la reunió de govern. Després van anar a dinar cadascú el seu compte, el vicepresident amb el Cardenal **Omella**. Es trobaren

de nou a Palau a les 4 i anaren a peu a la Conselleria. El passadís funcionà. D'allà, després d'un breu discurs, a Hisenda, on la gent els tirà clavells; **Junqueras** hi saludà, durant un minut, **Lluís Salvadó**, detingut, al qual donà ànims, sense cap tensió amb la GC. **Salvadó** li demanà que tranquil·litzés la seva família. Van veure tan poc perill i la concentració estaven tan organitzada amb actuacions a l'escenari que se'n tornaren.

□ **Joaquim Ayats**, senador d'ERC, estava citat amb una senadora gironina i va arribar a la seu d'Economia cap a migdia del 20-IX. Li va cridar l'atenció veure els dos vehicles de la policia plena de periodistes, fotògrafs i càmeres. A mitja tarda s'adonà de les actuacions a l'escenari de la Rambla. A la Conselleria, tot i la protesta dels concentrats, ningú obstaculitzava cap actuació judicial. La concentració era lúdica, amb cants de protesta i clavells. El passadís funcionava. Se'n va anar a mitjanit després que **Sánchez** i **Cuixart** desconvoquessin la concentració, però no podria repetir amb quines paraules exactes ho van fer.

□ L'última a declarar a la tarda va ser **Teresa Vallverdú**, diputada d'ERC al parlament i ex-diputada de JxSí. El matí, a l'hora del desdijuni, va assabentar-se de la concentració per TV i, tot seguit, va rebre whatssaps sobre la detenció d'alts càrrecs. Va anar a la seu del Departament d'Economia i no al Parlament com pensava fer. La gent estava entre enfadada i perplexa, però cantava festivament. S'hi va quedar fins a l'1 de la matinada. Quan hi havia 40.000 persones no hi va haver cap agressió contra ningú ni contra la policia. S'estava davant de la porta, davant dels GC i ME, però es podia moure com tothom. Hi havia un run-run, més que insults, quan els GC canviaven de torn, però ho feien amb tranquil·litat. No es va passar pas totes les hores plantada allà mateix. Emprava el cordó o passadís fet a migdia per voluntaris d'ANC amb plastrons verds. Va anar a dinar i al col·legi de Periodistes Va veure **Junqueras**, trist i emotiu, quan dirigí unes paraules

a la gent demanant fermesa per defensar democràcia i les institucions, i calma, tranquil·litat i pau. No va sentir la desconvocatòria feta des de l'escenari, però sí la de davant la Conselleria. La gent se n'anà. S'adonà dels periodistes que estaven damunt dels cotxes, però no veia els vehicles; semblava que estiguessin damunt d'una plataforma. La gent se n'anà després que els **Jordis** desconvoguessin la concentració, però el fiscal **Moreno** s'enutjava perquè no recordava les frases exactes i **Marchena** li cridà l'atenció. Va saber dels registres judicials per les xarxes, però ningú no informava de quan acabaven ni res. La gent es quedà fins a mitjanit perquè volia. No hi havia cap consigna de quedar-se. Quan se n'anà, va veure vehicles de la Brimo a Gran Via. És a dir, els ME estaven preparats. Poc després, actuarien...

□I s'acabà la sessió. Però encara planaven les declaracions de **Wagensberg** i **Fernàndez**. Tots dos havien assumit, explícitament, que sí, que l'1-0 van participar en una acció de desobediència civil, que la gent es va autoorganitzar per poder protegir les urnes i els votants, i que ho van fer per a impedir que la policia espanyola actués. Els agents parlaven de murs humans dies enrere? Doncs, aquesta és justament una de les estratègies de la desobediència pacífica! Estaven exercint un dret civil! L'enfoc del judici canviava i el paradigma de la matèria judicada també. **Marchena**, que és llest, feia veure que no se n'havia assabentat, però el canvi pesava a la sala, per desallotjada que estigués. Sabia que si condemna aquest dret, tota una societat veurà patirà aquesta restricció durant els anys vinents. El judici ha fet un gir. Els advocats haurien de trobar una estratègia per palesar-ho davant **Marchena**, que només té una sortida: fer veure que no s'ha adonat de res, fer-se l'ase.